

Manual

EL RELLEU COOPERATIU

**Una eina per promoure la continuïtat
empresarial i garantir la transformació social**



**ATENEU
COOPERATIU**
VALLÈS ORIENTAL



Disseny de continguts: José Granados (Ensó, SCCL)
Redacció de continguts: José Granados (Ensó, SCCL)
Edició gràfica i disseny: Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental
Amb el finançament de la Direcció General d'Economia Social
i el Cooperativisme (Generalitat de Catalunya)
Octubre de 2025

ÍNDEX

01 - Presentació	05
02 - Introducció	05
03 - Per què una cooperativa?	05
04 - Relleu cooperatiu: possibles causes	06
05 - Fases de la transformació	07
06 - Procés de transformació	11
07 - Recursos econòmics disponibles	14
08 - Ecosistema de suport	14
09 - Marc legal aplicable	14
10 - Casos d'èxit	15
11 - Per a més informació	17



1 - PRESENTACIÓ

Arran de la formació sobre la fórmula cooperativa i la continuïtat d'empreses realitzada al maig de 2025, programada per l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental i dirigida especialment a personal tècnic municipal d'ens locals de la nostra comarca (especialment aquells ajuntaments que treballen amb Reempresa), vam acordar que recolliríem els continguts de la sessió i editaríem aquest petit manual, que sintetitza aspectes clau sobre relleu cooperatiu.

2 - INTRODUCCIÓ

El **relleu cooperatiu** és una fórmula de transmissió empresarial que permet que treballadores, grups associatius o col·lectius del territori assumeixin la continuïtat d'un negoci a través de la transformació o la creació d'una cooperativa.

Aquesta opció ofereix una **alternativa viable per evitar el tancament d'empreses** que, malgrat puguin ser econòmicament solvents o estratègiques, no tenen relleu generacional, es troben en crisi o volen transformar-se des d'una gestió més col·lectiva i arrelada al territori.

3 - PER QUÈ UNA COOPERATIVA?

- **Model democràtic i col·lectiu:** una persona, un vot
- **Sostenibilitat i resiliència:** capacitat de resistència en temps de crisi
- **Compromís amb el territori:** manteniment del teixit local
- **Capitalització de l'atur i subvencions:** instruments de suport econòmic
- **Gestió horitzontal i valors socials:** estructura basada en les persones per sobre del lucre

4 - RELLEU COOPERATIU: POSSIBLES CAUSES

Causa	Descripció	Casos
Jubilació, defunció o incapacitat de la propietat	No hi ha relleu familiar que es faci càrrec del negoci	Nou Indret, Inoxcrom
Crisi d'activitat i risc de tancament	Transformació de l'activitat per part de les treballadores	Musicoop, BQ, PM Postal, La Fura
Transformació voluntària per part de la propietat	Relleu pactat i lideratge compartit	Llibreria Els Nou Rals, Nou Patufet, Zumzeig Cinema
Associacions que generen activitat econòmica	Separació entre objectius socials i activitat econòmica	Apindep Ronçana, Cisec
Acomiadaments o finalització de contractes	Pèrdua de contractes per part de l'empresa: les treballadores impulsen noves cooperatives	Kop de Mà, Sinergia Project, Viserveis

5 - FASES DE LA TRANSFORMACIÓ

5.1. - Fases prèvies a la transformació

Fase	Descripció
Anàlisi inicial	Diagnosi del negoci i valoració de viabilitat
Creació del grup Motor	Identificació de les persones interessades
Explicació del Model Cooperativista	Valors i Principis de l'ESS i el Cooperativisme
Negociació amb la propietat	Acord de traspàs i condicions
Planificació econòmica	Pla de viabilitat i cerca de finançament
Planificació societària	Formació, estatuts, Reglament de Règim Intern
Tràmits de constitució	Alta fiscal, registre i seguretat social

5.2. - Transformació a cooperativa o creació d'una nova cooperativa?

Quan un projecte col·lectiu, sigui o bé una empresa o bé una associació, vol adoptar el model cooperatiu, cal que es plantegi una **decisió estratègica prèvia**:

- Transformem l'estructura jurídica existent en cooperativa?
- O constituïm una nova cooperativa?

Aquesta elecció dependrà de diversos **factors**, tals com:

- La situació legal i econòmica de l'entitat original
- La voluntat o la necessitat de mantenir el CIF i la personalitat jurídica
- Les oportunitats de finançament
- El tipus de relació amb l'administració o amb tercers

Els dos escenaris són perfectament **vàlids**, però tenen implicacions i procediments diferents.

5.2.1. - Dissolució de la fórmula jurídica i constitució d'una nova cooperativa (nou CIF)

Aquest escenari consisteix en crear una nova cooperativa des de zero, mentre que l'empresa o entitat anterior cessa l'activitat o queda **inactiva**. És una opció útil quan no es pot (o no es vol) transformar l'empresa original per motius jurídics, econòmics o estratègics.

És interessant valorar aquesta opció si:

- L'empresa es troba en **risc de tancament** o en fallida
- La **propietat es jubila** sense relleu familiar
- L'entitat té **dificultats legals** o **deutes** acumulats
- Es vol **trencar totalment** amb l'etapa anterior

Avantatges	Desavantatges
Es parteix de zero amb una estructura més transparent i democràtica	No es manté el CIF ni la personalitat jurídica anterior
Es poden redefinir els rols i condicions laborals des del principi	Cal fer traspàs formal de contractes, llicències, serveis, marques, etc.
Evita problemes de passius (deutes) o dinàmiques de l'entitat anterior	S'han de reiniciar relacions amb Hisenda, Seguretat Social i proveïdors
Accés a subvencions específiques de creació de cooperatives	---

Procediment

1) Acord de tancament de l'activitat original

- En el cas d'una SL o SA, es fa dissolució voluntària i liquidació
- En el cas d'una associació, es decideix si es dissol o si es manté com a entitat sense ànim de lucre (per exemple, podria ser una entitat sòcia col·laboradora de la nova cooperativa)

2) Constitució de la nova cooperativa

- Definició d'estatuts, Reglament de Règim Intern i Pla d'Empresa
- Assignació de rols i aportacions al capital social
- Tràmits d'inscripció al Registre de Cooperatives de Catalunya

3) Capitalització de l'atur

- Les persones desocupades poden aportar la prestació d'atur acumulada com a capital inicial
- També es pot accedir a subvencions de suport a la creació

4) Transferència d'activitat i actius

- S'acorda el traspàs formal (compra, cessió o lloguer) dels elements de l'activitat

5) Inici de l'activitat cooperativa

- Alta de l'activitat a Hisenda
- Alta a la Seguretat Social
- Comunicació a terceres persones i a l'Administració Pública

5.2.2. - Transformació de la forma jurídica en cooperativa (es manté el CIF)

Aquest escenari implica la transformació directa d'una entitat mercantil o d'una associació en una cooperativa, **mantenint la personalitat jurídica i el NIF**, tot i que aquest pot variar només en la lletra inicial (per exemple: de B a F en el cas de les SL, o de G a F en el cas de les associacions).

És interessant valorar aquesta opció si:

- Es vol preservar la continuïtat legal, contractual i fiscal
- L'empresa és econòmicament viable i no necessita liquidació
- Hi ha voluntat compartida de canviar el model de governança i la propietat
- Es necessita un "històric" per accedir a subvencions

Avantatges	Desavantatges
Es mantenen els actius, els contractes, les llicències i l'historial fiscal i de les subvencions	Es mantenen els passius i les possibles responsabilitats passades
No cal fer cessió d'actius ni liquidació patrimonial	Més complexa per canviar dinàmiques organitzacionals
Més senzill per continuar amb l'activitat	Més complexitat jurídica en el procés de transformació
Es garanteix la traçabilitat legal i administrativa	---

6 - PROCÉS DE TRANSFORMACIÓ

6.1. - Transformació d'una empresa mercantil (SL, SA)

1) **Acord de transformació** aprovat en Junta General (amb el vot favorable de 2/3 parts del capital social, superior si així ho marquen els estatuts)

2) **Projecte de transformació**, que inclou:

- Estatuts de la futura cooperativa

- Informe justificatiu de l'òrgan d'administració
- Valoració d'actius i passius

3) **Dipòsit del projecte** al Registre Mercantil i eventual publicació oficial

4) **Aprovació formal** de la transformació per part de l'Assemblea General

5) **Escriptura pública** de transformació davant de notari

6) **Inscripció al Registre** de Cooperatives de Catalunya

7) **Canvi de la lletra del CIF** (B a F). Hisenda (Model 036)

8) **Comunicació** a la Seguretat Social

9) **Comunicació** a proveïdores, entitats financeres, etc.

Observacions

- No és un canvi d'empresa, sinó una modificació estructural (Llei 3/2009)
- La cooperativa assumeix tots els drets i obligacions de l'empresa anterior

6.1. - Transformació d'associació a cooperativa

Jurídicament **no** es tracta d'una transformació directa com en el cas de les SL o les SA, per què les associacions i les cooperatives es regeixen per marcs normatius diferents i **no existeix una llei específica** que reguli la transformació directa mantenint exactament la personalitat jurídica. Tot i així, es pot aplicar un procediment basat en la continuïtat:

1) **Acord de l'Assemblea General** de l'associació

- Es convoca l'assemblea amb un únic punt: la cessió global o parcial d'activitat a una nova cooperativa
- Es designa el grup impulsor o promotor del nou projecte cooperatiu
- Es decideix si l'associació es mantindrà per altres activitats no econòmiques o si es dissoldrà

2) **Creació de la cooperativa.** Els membres de l'associació, o un subgrup amb capacitat operativa, constitueixen la cooperativa:

- Redacció d'estatuts
- Aportacions de capital social
- Definició del Reglament de Règim Intern i del model específic de governança

3) **Cessió d'activitats**, serveis i actius

Es traspasa:

- La clientela o les relacions contractuals (si existeixen)
- Els serveis que impliquin activitat econòmica
- El mobiliari, els equips, les llicències o les marques
- La pàgina web, les xarxes socials i la identitat corporativa

Es poden firmar convenis de col·laboració entre l'associació i la cooperativa, si conviuen.

4) **Gestió laboral**

Si hi ha personal contractat, es pot:

- Extingir contractes i tornar-los a contractar des de la cooperativa
- Subrogar-se en determinades condicions (caldrà estudiar cas per cas)

5) **Comunicació a Hisenda**

- La cooperativa s'inscriu com a nova entitat amb NIF "F"
- Es comunica el traspàs d'activitat
- L'associació pot donar-se de baixa de l'IAE (si no manté l'activitat econòmica) o continuar com a entitat no lucrativa

Observacions

- No és una transformació jurídica pròpiament dita, sinó una estratègia de continuïtat organitzativa
- És recomanable que l'acta de cessió i la de constitució de la cooperativa estiguin molt ben documentades

7 - RECURSOS ECONÒMICS DISPONIBLES

- Capitalització de l'atur
- Indemnitzacions o FOGASA
- Ajuts i subvencions de la Generalitat i altres organismes:
 - Incorporació de persones sòcies treballadores
 - Aportacions de capital no retribuïdes
 - Suport a nous projectes cooperatius

8 - ECOSISTEMA DE SUPORT

- Xarxa d'Ateneus Cooperatius (XAC)
- Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
- Xarxes territorials d'economia social i solidària
- Entitats de finançament ètic: Fundació Seira, Coop57, Oikocredit, etc.

9 - MARC LEGAL APLICABLE

- Llei 12/2015 de Cooperatives de Catalunya
- Ley 20/1990 de Règim fiscal de les cooperatives
- Ley 31/2015 de Promocó del treball autònom i ESS
- Llei de societats de capital, codi de comerç, lleis concursals

10 - CASOS D'ÈXIT

- **Musicoop, SCCL** és una cooperativa de treball sorgida el 2012 després del tancament d'una SL. L'equip docent de l'Escola Municipal de Música de Mataró es va constituir en cooperativa per presentar-se al concurs públic de gestió de la mateixa, mantenint la seva vocació educativa i la gestió col·lectiva.
- **Nou Indret, SCCL** va néixer el 2007 quan les treballadores d'una empresa dedicada al mobiliari domèstic en risc de tancament van capitalitzar l'atur i van continuar l'activitat sota la fórmula cooperativa.
- **Els Nou Rals, SCCL** es va crear a Vlladecans a partir d'una llibreria amb 34 anys d'història. Tres emprenedores van plantejar al propietari reobrir-la amb un enfocament cultural i familiar, convertint-la en cooperativa, amb altres activitats com tallers i conta-contes.
- **Apindep Ronçana, SCCL** és el resultat de la professionalització d'una associació dedicada a l'atenció de persones amb discapacitat. El 2006 es va crear la cooperativa de consumidors i usuaris per oferir serveis a la dependència, garantint estabilitat i qualitat
- **CISEC, SCCL** va sorgir d'una associació que oferia serveis d'informació i assessorament juvenil. Amb la necessitat de gestionar contractes públics i créixer, es va transformar en cooperativa el 2011.
- **Zumzeig** és un cinema independent del barri de Sants (a Barcelona) que, davant del tancament empresarial, va ser recuperat per la seva comunitat mitjançant una cooperativa cultural sense ànim de lucre.

- **Viserveis, SCCL:** cooperativa impulsada per l'entorn del grup cooperatiu TEB per tal d'oferir serveis de mobilitat industrial sostenible, integrant persones amb discapacitat i promovent una economia verda i inclusiva.
- **Inoxcrom, SCCL:** va néixer de l'impuls d'antics treballadors que van recuperar la marca després del tancament de la històrica empresa de bolígrafs. Van reemprendre l'activitat de disseny i comercialització en forma de cooperativa.
- **Nou Patufet, SCCL:** escola cooperativa sorgida després que l'antiga direcció decidís vendre el centre. El claustre va decidir constituir una cooperativa per mantenir la identitat laica i catalana del projecte.
- **La Fura, SCCL:** setmanari històric del Penedès. Després d'un concurs de creditors, algunes ex-treballadores van refundar el mitjà com a cooperativa, preservant la missió informativa i l'ocupació.
- **PM Postal, SCCL:** va sorgir arran del tancament d'Unipost. Un grup de treballadores va crear una cooperativa per mantenir el servei postal al Bages i assegurar la continuïtat laboral.
- **Las Mercedes, SCCL:** cooperativa de missatgeria ètica i sostenible creada per ex-repartidores que volien un model laboral digne, arrelat al territori i compromès amb els criteris de sostenibilitat ambiental.
- **Mol-Matric, SCCL:** empresa del sector del metall transformada en cooperativa després d'una crisi. Les persones treballadores van decidir autogestionar l'empresa, que avui és un referent del cooperativisme industrial.
- **Kop de mà Bar, SCCL:** creada per quatre treballadors del sector de la restauració, dos dels quals havien estat acomiadats. Van decidir impulsar una cooperativa pròpia per establir unes condicions laborals dignes i sostenibles.

11 - PER A MÉS INFORMACIÓ

Si t'interessa conèixer més a fons aquest tema, a l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental et podem assessorar. Demana una primera cita i explica'ns què necessites exactament.

Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental

www.ateneucoopvor.org

info@ateneucoopvor.org

Tel. 693 827 752

[@ateneucoopvor](#)



Impulsen:



Finançat per:



**Generalitat
de Catalunya**